

Täysistunto

Maanantai 4.3.2019 klo 12.04—16.20

6. Hallituksen esitys eduskunnalle kuluttajaluottosopimuksia ja eräitä muita kuluttajasopimuksia koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 230/2018 vp

Lakialoite LA 51-58/2016 vp, 24/2018 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 39/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 39/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.42 **Hanna Sarkkinen vas:** Arvoisa puhemies! Suomalaisilla kotitalouksilla on velkaa enemmän kuin koskaan. Myös talous- ja velkaongelmia on ehkä enemmän kuin milloinkaan. Helposti saatavat aggressiivisesti markkinoidut ja ottajalleen kalliit vakuudettomat kulutusluotot eli pikavipit ovat yksi keskeinen velkaongelmien syy. Vuoden 2018 lopussa yli 380 000 ihmisellä oli maksuhäiriömerkintä — suomeksi sanottuna he olivat menettäneet luottotietonsa. Ulosotossa oli viime vuonna melkein 580 000 velallista. Myös perittävät velkamäärät ovat kasvaneet nopeasti. Nämä ovat valtavia lukuja, joiden takaa löytyy monenlaisia ongelmia, sammuneita unelmia ja hätää. Tämä on se tausta, joka mielessä mietintöä talousvaliokunnassa laadittiin, ja se on viitekehys myös tälle keskustelulle.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää talousvaliokuntaa hyvästä ja yksimielisestä mietinnöstä. Talousvaliokunta näki, että pikavippibisnekselle pitää laittaa suitset. Jo hallituksen esitys pikavippien korkojen ja muiden kulujen rajoittamiseksi oli tarpeellinen ja oikeasuuntainen. Talousvaliokunta tiukensi huomattavasti hallituksen esitystä rajaten korkokaton esitystä 30 prosentista 20 prosenttiin. Kiitos valiokunnalle rohkeudesta. Tähän asti joidenkin pikavippien vuosikorot ovat saattaneet olla satoja prosentteja, eli rajoitus on huomattava. Nyt sovitut rajoitukset eivät ole täydellisiä mutta suuri askel parempaan suuntaan. Paljon jäi tehtäväksi myös seuraaville eduskunnalle ja hallitukselle, ja mietinnössä annetaan eväitä jatkotyölle.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ja monet muiden puolueiden kansanedustajat ovat pitkään vaatineet pikavippien markkinoiden rajoittamista. Asia sisältyy mietinnön pontteen, jossa eduskunta velvoittaa seuraavan hallituksen selvittämään mainonnan rajoittamista. Ponsien mukaan jatkoselvitykset on tehtävä myös maksuhäiriötietojen poistumisajan lyhentämisestä, sosiaalisen luototuksen saatavuuden parantamisesta sekä pikavippifirmojen valvonnan ja rankaisemisen tehostamisesta. Lisäksi talousvaliokunta vaatii hallitusta arvioimaan ulosoton suojausjärjestelmän ja sen, pitäisikö velkajärjestelyssä ole-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

valle jäädä enemmän käteen välttämättömien elinkustannusten kattamiseen. Toki voi sanoa, etteivät sopimamme toimet ole riittäviä pikavipistä aiheutuvien haittojen suitsimiseen. Itsekin olen valmis menemään pidemmälle. Kuitenkin myös niille, jotka ovat valmiita räjäyttämään koko pikavippitouhun, valiokunnan mietintö antaa toivoa. Se nimittäin edellyttää, että valtioneuvosto laatii perusteellisen selvityksen siitä, onko pikavippijärjestelmä lainkaan tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, ja ryhtyy selvityksen pohjalta tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin asian vaativiin toimenpiteisiin. Eduskunnan hyväksymät lausumat ovat velvoittavia, eli seuraavankin hallituksen on toimittava niiden edellyttämällä tavalla. Voimme siis luottaa siihen, että haitallisen pikavippibisneksen sääntelyä tiukennetaan jatkossakin.

Arvoisa puhemies! Koronkiskonnan ja aggressiivisen markkinoinnin rajoittaminen eli tarjonnan sääntely ei yksin riitä, pitää puuttua myös kysyntään eli syihin pikavippaamisen taustalla. Esimerkiksi vuonna 2017 yli 350 000 sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Ihmisillä ei siis ollut varaa maksaa välttämättömästä hoidosta. Jotkut ovat turvautuneet pikavippiin terveyskeskuskäynnin tai lääkkeen rahoittamiseksi. Näin ei voi jatkaa. Terveyskeskusmaksut on poistettava, ja maksuhojennuksia on annettava nykyistä enemmän. On varmistettava, etteivät sosiaali- ja terveydenhuolto, varhaiskasvatus, asuminen, opiskelu, lääkkeet tai muut välttämättömät asiat maksa kohtuuttomasti ja aja ihmisiä velkakierteeseen. Perusturvaa on parannettava, kuten myös pienimpiä palkkoja, joilla on nykyään usein vaikea elää varsinkin suurimmissa kaupungeissa. On myös pyrittävä siihen, että ihmiset osaisivat paremmin hoitaa talouttaan ja ymmärtäisivät pikavippien todelliset kustannukset. Tähän liittyy myös talousvaliokunnan ponsi, jossa korostetaan talouskasvatuksen merkitystä. Jo peruskoulussa jokaiselle pitäisi tarjota perustiedot oman taloutensa hallintaan ja ymmärrys myös pikavippien ongelmista. Myös aikuiset tarvitsevat tukea ja neuvoa talouden hallintaan, siksi velkaneuvontaa on lisättävä.

Arvoisa puhemies! Ihmiselle saattaa tulla äkillinen ja pakottava rahantarve esimerkiksi auton hajotessa tai takuuvuokran kattamiseksi. Tällöin ihminen saattaa turvautua kalliiseen pikavippiin, jos parempia vaihtoehtoja ei ole saatavilla. Siksi tulisikin parantaa sosiaalisen luototuksen saatavuutta. Tämä on tärkeää siksikin, ettei pikavippibisneksen rajoittaminen luo pohjaa rikolliselle lainatoiminnalle. Perustavammalla tasolla ongelma on myös kulutuskeskeinen mainonnan kyllästävä kulttuurimme, jossa statusta, arvostusta ja elämänsisältöä haetaan kulutusvalinnoilla ja joka ajaa monen elämään yli varojensa. Tähän puuttuminen eduskunnan käsillä olevilla keinoilla onkin sitten vaikeampaa.

Arvoisa puhemies! Hyvätkään lait eivät auta, jos niitä ei valvota. Siksi ponsi siitä, että Finanssivalvonnalle annetaan keinot puuttua pikavippifirmojen toimintaan, on tärkeä. Myös poliisin pitää olla hereillä, jotta lainvastaista koronkiskontaa harjoittavat toimijat laitetaan kuriin ja he joutuvat vastuuseen.

Arvoisa puhemies! Kiitokset vielä valiokunnalle ja koko eduskunnalle siitä, että tämä tärkeä asia etenee. Ja toivottavasti entistä harvempi jatkossa turvautuisi näihin pikavippeihin ja nämä kohtuuttomat lainaehdot olisivat historiaa.

14.48 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Olen iloinen siitä, että talousvaliokunta otti tähän hyvin tiukan kannan. Lähetekeskustelussa erityisesti toivoin sitä, että tähän korkokattoon vielä puututtaisiin ja katsottaisiin sitä huolella ja sitä vielä tästä esitetyistä 30 prosentista laskettaisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

Näyttää siltä, että pikavippibisneksestä on tulossa rahamaailman Troijan hevonen, joka tulee salaa sisälle, joka valloittaa ottajansa elämän ja ottaa siitä hallinnan. En usko, että tätä houkuttelevuutta ja mahdollisuutta, joka pikavippien ottamiseen liittyy, tälläkään lainsäädännöllä vielä saadaan sellaiseen niin sanottuun hyvään valvontaan, että nämä haitat poistuisivat yhteiskunnasta kokonaan. Uskon, että tulevalla vaalikaudella, jos täällä itse työtäni jatkan, tämä on yksi sellainen asia, joka ehdottomasti näiden ponsien mukaan tulee vielä uudelleen käsitellä ja miettiä mainonnan rajoittamista sekä saatavuuden helppoutta.

Olen jopa miettinyt itse sellaista, olisiko hyvä, että olisi sellainen pikavippirekisteri, että jos jollain henkilöllä on vaikka jo kaksi pikavippiä, niin hän ei enää kolmatta saisi ennen kuin ne kaksi on maksettu pois. Tämä velvoittaisi kaikkia pikavippifirmoja olemaan rekisterissä, ja he sitten joutuisivat seuraamaan tätä. Tämä olisi vähän niin kuin asiakasvalvonta, sisäinen valvonta, jonka puitteissa tämä asia saataisiin lopullisesti hallintaan. Tämä voisi olla yksi hyvä menetelmä, mutta tosiaankin onnittelut siitä, että tästä saatiin vielä tiukempi kuin mikä hallituksen esitys oli.

14.50 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Laukkaselle toteaisin, että tämän talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön tärkein asia oli juuri pudottaa se korkokatto hallituksen esityksestä, joka oli siis 30 prosenttia, 20 prosenttiin. Totta kai me keskustelimme valiokunnassa myös sitäkin alemmasta mutta totesimme, että tähän on nyt mahdollista hyvällä yhteisymmärryksellä päästä ja se on kuitenkin merkittävä parannus nykytilanteeseen nähden. Syy on tietysti se, että siinä nyt luotonantaja joutuu tarkemmin arvioimaan ja selvittämään luotonhakijan maksukykyä, koska huomattavan korkeilla koroilla ei enää pysty kompensoimaan niitä luottotappioita samalla tavalla kuin on aikaisemmin voinut tehdä. Sen vuoksi tämä pudotus 30 prosentista 20 prosenttiin oli tärkeä, tämän talousvaliokunnan yksimielisen mietinnön tärkeimpiä esityksiä.

Talousvaliokunta esitti siis kuutta lausumaa, joitten sisällä on kysymys myös valvonnasta, josta täällä on jo kerrottukin, että Finanssivalvonnalle mahdollisimman nopean selvityksen myötä, valmistelun myötä tulisi riittävät ja tehokkaat valtuudet valvoa ja sanktioida pelisääntöjä myöskin tällä alalla. Merkittävä talousvaliokunnan kanta siis on, johonka edustaja Sarkkinen jo viittasi ja jonka luen vielä kerran: ”Eduskunta edellyttää, että valtio-neuvosto laatii perusteellisen selvityksen siitä, onko pikavippijärjestelmä lainkaan tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, ja ryhtyy selvityksen pohjalta tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja muihin asian vaatimiin toimenpiteisiin.” Se on sillä tavalla aika tärkeä ohje tulevaa työtä silmällä pitäen.

Kun tätä esitystä on muutoin niin perusteellisesti täällä esitelty, niin haluaisin vain lopuksi sanoa asian, joka ei nyt toki liity mietintöön, että olisipa mielenkiintoista kurkistaa näitten pikavippifirmojen kytköksiin muun muassa perintätoimistoihin, millainen omistajarakenne taustalta saattaakaan selvitä. Tutkivalle journalismille olisi tässä kyllä tilaa, ja ehkä Kilpailu- ja kuluttajavirastokin voisi tehdä tässä asiassa jotakin selvitystyötä. — Kiitoksia.

14.53 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Muistan, että sen jälkeen, kun pikavippimarkkina tuli Suomeen, tässä salissa useamman kerran eduskunta on yrittänyt jotenkin pysyä aina vain seuraavan ja seuraavan vaiheen perässä, ja varmaan jo kymmenen vuotta sitten täällä oli ensimmäisen kerran esitys lakialoitteen muodossa, missä pikavipit ja tämä markkinointi olisi kielletty kokonaan. Ja yhä edelleen taistellaan näillä pienillä askelmilla,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

jotta jotenkin pidettäisiin tilannetta hallinnassa, ja tuntuu, että aina nämä yritykset sitten keksivät jonkunlaisen kepulikonstin tai jonkun kieron keinon meidän päättämän lainsäädännön sivuun, jotta toiminta voi yhä edelleen maineikkaasti ja menestyksekkäästi, tulokseksikkaasti jatkaa.

Tässä jo aikaisemmin on ollut säädöksiä, joilla esimerkiksi kiellettiin yöaikainen pikavippien myöntäminen, niin että ei keskellä yötä esimerkiksi ravintolasta tullessa tällaista lainaa voi nyt enää ottaa vaan että se joka tapauksessa tuli käytäntöön vasta seuraavana päivänä. Edelleen tuli tämä ajatus siitä, että se on vain täysi-ikäisille, ei alaikäisille. Jossakin kohdin pystyttiin sääntelemään niin, että korko piti kertoa, kokonaiskorko, vuoden ajalta — silloin kun tämä markkina alkoi, ei tarvinnut kertoa mitään, ei kuluista eikä kokonaiskorosta. Eliikkä nyt on päästy näitä pieniä askelia eteenpäin, ja sen takia olen tyytyväinen, että vastoin ministeriön tahtoa valiokunta myöskin rajasi korkokaton nyt 20 prosenttiin ja kiinnitti samalla huomiota myöskin näihin muihin kuluihin, jotka on siinä samalla selvitettävä. Ei voi olla niin, että korko on vaikka 18 prosenttia ja sen jälkeen tulee kaikkia muita kustannuksia saman verran maksettavaksi sen lainan ottajalle.

Seuraavina askelmina, jotka siis osin jo tässä valiokunnan mietinnössä on jopa ponnen taakse kirjoitettu, tehtävissä on tietysti Finanssivalvonnan rooli. Muistan kyllä, että Finanssivalvonta ei ole ollut omana toimintanaan mitenkään innokas ottamaan näitä ”epämääräisiä” firmoja sinne itselleen valvottavaksi, koska normaalin pankkitoiminnan ja vakuutus-toiminnan lisäksi tämä on varsin villi markkina. Kun siellä ei ole mitään luvanvaraisuutta siihen toimintaan, muuta kuin elinkeinolupa, eli heillä ei ole normaalia pankkitoimintalupaa, niin se vaatisi isomman remontin. Siitä huolimatta olen vahvasti sitä mieltä, että näin juuri tulisi tehdä. Jos annetaan lainaa ja otetaan ihmisiltä korkoa, niin se on pankkitoimintaa, ja näin Finanssivalvonnan pitäisi vähintäänkin pystyä tätä toimintaa valvomaan.

Toinen, johon myöskin kiinnitettiin täällä keskustelussa jo huomiota, on se, että olisi jonkunlainen vaikka nyt rekisteri tai joku muu, jossa pystyttäisiin arvioimaan se ihmisten kokonaislainapotti. [Lauri Ihalainen: Positiivinen luottorekisteri!] — Positiivinen luottorekisteri toimii tässä juuri. — Eliikkä kaikki näiden yritysten myöntämät pienetkin summat olisi ilmoitettava sinne, ja siitä voisi yritys sitten arvioida, mikä on se mahdollinen kyky luoton takaisinmaksuun vai onko sitä ollenkaan. Tästä syystä tällainen olisi vähintäänkin oltava.

Kolmantena on sitten tämä markkinointikielto. Osin tätä on yritetty suitsia jollakin, mutta kaikki me, joilla on sähköpostit tai erilaiset sosiaalisen median välineet käytössä, huomaamme päivittäin, että tunti tunnilta sinne tunkee kaikennäköisiä mainoksia, samoin kuin television tai radion kautta, jopa markkinoinnilla ”Ota lainaa — emme kysy, onko sinulla maksukykyä”. Tällaisen markkinoinnin, joka on erheellistä ja käy ihmisten eettisen koodiston vastaisesti, ei pitäisi tietenkään olla mahdollista, ja olen itse valmis harkitsemaan myöskin semmoista ratkaisua, että markkinointi kiellettäisiin täysin. Jos kerran meillä on rahapeliin markkinointi kielletty, varsinaisen pelin markkinointi kielletty [Lauri Ihalainen: Alkoholin!] — ja alkoholin myöskin — niin miksi ei sitten pikavippien? Minun mielestäni logiikan pitäisi olla erittäin sama. Sen takia on erittäin hyvä, että tämä käytäisiin kunnolla läpi. Ja tuen täysin edustaja Ihalaisen tutkivalle journalismille esittämää heittoa siitä, että miten nämä perintätoimistot ja pikavippiyritykset sitten toimivat yksiin, koska meillä on tällä hetkellä suuria ongelmia näitten perintätoimistojen kanssa siinä, kuinka ne kohtelevat ihmisiä ja ajavat heitä tietoisesti hankaliin tilanteisiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

14.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Nämä pikavippeinä tunnetut luottot ovat todellakin suomalaisen luotonannon yksi käsittämätön kummallisuus, joka mielestäni lähentelee laittomuuden rajoja monessa mielessä. Se, että talousvaliokunta antoi tästä asiasta yksimielisen mietinnön, ja nimenomaan se, että korkokatto lasketaan 20 prosenttiin, on aivan erinomainen asia. Valiokunta oli yksimielinen, ja nämä valiokunnan ponnet, joista edellisissä puheenvuoroissa on hyvin mainittu, ovat aivan asiallisia ja erittäin kannatettavia.

Kun tarkastelee tätä pikavippiasiaa hieman yleisemmällä tasolla, niin tähän pitää Suomen eduskunnan kyllä puuttua. Tämä eduskunta ei siihen enää kerkii tätä enempää kuin mitä nyt on. Tämä mietintö, mikä nyt on tässä pöydällä, on erittäin hyvä, mutta paljon kovempaan mietintöön pitää pystyä. Nämä pikavippifirmathan käyttävät tilannetta hyväksi, hädänalaisen ihmisen asemaa hyväksi. Kun hän tietokoneella illalla tai yöllä, milloin vain, voi pikavippifirmasta ottaa rahaa, onko tämä kyseinen henkilö sillä luotonottohetkellä oikeustoimikelpoisessa kunnossa vai onko kysymyksessä tilanne, jossa tätä ihmisen henkistä tilannetta tai fyysistä tilannetta käytetään raakasti hyväksi myymällä hänelle sellainen tuote, jonka kokoa ja laatua hän ei ymmärrä? Kyllähän tähän Suomen lakien pitää pystyä puuttumaan.

Minulle soitti viime viikolla erään pojan isä, joka itse on joutunut perillisensä luottoja ilmeisesti maksamaan tai auttamaan tätä nuorta ihmistä eteenpäin elämässä, kun hän oli haihtunut pikavippien tielle. Nämä pikavippifirmathan käyttävät tässä raakasti hyväksi ulosottoa, siis he tekevät tavallaan lain harmaalla alueella oikeustoimia, jotka johtavat sitten sen velallisen säälittävään asemaan, asemaan, josta hän ei varmasti selviä, ja sittenhän tämä samainen pikavippifirma käyttää yhteiskunnan laillisessa järjestyksessä laatimia ulosottokeinoja ajaakseen tämän ihmisen vielä suurempiin ongelmiin. Eihän tämä ole tasavertaista oikeudenkäyttöä missään mielessä. Tämä kyseinen isä sanoi minulle, että hänelle oli muuan ulosottomieskin sanonut, että helppo ratkaisu tähän asiaan olisi se, että poistetaan näiltä pikavippifirmoilta mahdollisuus hakea näitä velkoja ulosottoteitse. Totta kai toiselta ihmiseltä voi lainata rahaa milloin haluaa, eikä sitä tässä oltaisi tietenkään kieltämässä, mutta tällaisilla laitteilla tai esimerkiksi tietokoneella tehtyihin sopimuksiin, jossa vaikkapa lauantain ja sunnuntain välisenä yönä ottaa vaikka 5 000 euroa lainaa tietämättä, mitä oikeasti se korko on ja paljonko se korko tulee maksamaan ja milloin sen voi yleensä maksaa, pitää pystyä puuttumaan niin, että lainoja ei tällä keinoin voi myöntää. Kyllä tässä maassa varmasti lakeja löytyy. Onhan meillä saatu erilaista ovelta ovelle -kauppaa-kin kitkettyä pois tai muita haitallisia kauppatapoja pystytty estämään, ja kyllähän tällainen menettely, jossa nämä häikäilemättömät pikavippifirmat käyttävät hädänalaisessa tilassa olevia ihmisiä hyväkseen ja joka törkeimmillään menee sitten siihen, että nämä kyseisen pikavippiyhtiön toimijat eivät edes omia kasvojaan tuo julkisuuteen vaan pakoilevat... Kuitenkin heillä on lain suoja ottaa tältä ihmiseltä kaikki mahdolliset rahat pois ja saattaa kyseinen velallinen sellaiseen asemaan, josta hän ei koskaan elämänsä aikana selviä. Elikkä tämä perheenisän soitto havahdutti minut, että tähän on tehokas keino.

Tutkikoon seuraava eduskunta tätä keinoa, miten ulosoton hyväksikäyttö tässä tilanteessa estettäisiin niin, että kyseinen pikavippifirma, joka on lainan antanut, saisi itse sitten perä jotain muuta kautta, jolloin sillä syntyisi se tilanne, että itse joutuu omat velkansa perimään, koska jos minä joltakin henkilöltä vaikka vipaan kesälomareissulla vaikka satasen, niin tuskinpa sitä nyt lähdetään oikeusteitse perimään, vaan jotain muuta vastaavaa. Joku muu menettely siihen pitää saada, että tällaiset hetkellisessä mielijohteessa otetut vipit ei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

vät nauti lainsuojaa täysmääräisesti, niin kuin esimerkiksi pankkilainassa on. Siellähän on selvät sävelet, miten pankkilainan kun olet ottanut, on tutkittu sinun omaisuutesi ja ovatko vakuudet kunnossa. Elleivät ole, pitää olla takaajia. Samaan menettelyyn pitää päästä pikavippienkin osalta, nimenomaan niin, että tällaiset pikavippifirmat pannaan vastuuseen siitä, että he käyttävät tätä yhteiskunnan ulosottojärjestelmää hyväkseen, vaikka itse he toimivat vähintään lain harmaalla alueella. En sano, että ne ovat laittomia toimijoita, mutta sellaisia toimijoita, jotka eivät eettisesti ja reilun pelin periaattein toimi tässä asiassa.

15.04 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Tässä on helppo yhtyä kollegoiden puheenvuoroihin ja huoleen siitä, mitä nämä pikavipit yksittäisen ihmisen elämässä voivat pahimmillaan aiheuttaa, mihin se voi pahimmillaan johtaa. Yleensähen henkilöt, jotka joutuu turvautumaan — käytän sanoja ”joutuu turvautumaan” pikavippiin, koska kukaan ei sellaisella korkotasolla käsittääkseni halua ottaa luottoa, millä nämä pikavippifirmat luottoa tarjoavat — ovat sellaisia henkilöitä, joilla on jo valmiiksi maksuvaikeuksia tai ei ole tuloja, ja tulee yhtäkkinen sellainen tilanne, että ei pysty selviytymään jostakin maksusta ja sitä luottoa ei ole muualta saatavilla. Elikkä siinä mielessä on kyseessä yleensä myös pienituloiset henkilöt, nuoret, esimerkiksi opiskelijat, työttömät, ehkä jopa eläkeläiset, joilla ei ole varaa ostaa niitä lääkkeitä, kun eläkkeet eivät riitä, ja sitten joutuvat turvautumaan tämmöiseen pikavippiin, ja se voi johtaa tosiaan siihen kierteeseen, että se pikavippi, joka erääntyy, pitää sitten toisella pikavipillä maksaa, ja tämä pyörä lähtee pyörimään ja kohta niitä onkin ulosotossa sitten tuhansia ja taas tuhansia euroja, ja jos sattuu jotakin omaisuutta olemaan, niin se sitten siitä kyllä ulosmitataan.

Mutta se, mitä edustaja Sarkkinenkin omassa puheenvuorossaan totesi, niin meidän pitäisi tässä yhteiskunnassa esimerkiksi sosiaalista luototusta kehittää, ja sitä pitäisi olla tarjolla niihin yllättäviin menoihin, joita perheissä saattaa yhtäkkiä tulla: pesukone särkyä tai muuta vastaavaa, autoremonttiin pitää saada nopeasti rahaa. Itsekin tätä korkokattoa pohdin, että totta kai on hyvä, jos 30 prosentista laskee 20:een, mutta kyllä edelleen markkinoilla oleviin lainoihin verrattuna puhutaan erittäin korkeista koroista.

Ja esimerkiksi näistä hakukoneista, joista edustaja Paatero sanoi, että vaikka mainonnan markkinoinnin kieltoa haluamme edistää, niin eipä tarvinnut laittaa tänne Googleen kuin ”pikavippien ongelmat”, niin ensimmäisenä tuli, ”Lainaa 1 000 — 60 000 euroa heti — Allekirjoita pankkitunnuksilla”, ”Älä päästä mattia kukkaraan — Pikavippi ilmaiseksi”. Ja tämä jatkuu, ja sitä jatkuu aika kauan ennen kuin sieltä niin sanotusti nousee yksikään semmoinen kohta, mitä minä tällä googlettamalla hain. Elikkä ensin tulee nämä pikavippifirmojen mainokset sieltä esille, ja oikea asia jää kyllä sanomatta.

Eli ehdotonta markkinointikieltoa kyllä kannatan, ja tämä valiokunnan mietinnön lausumaehdotus siitä, että tehdään perusteellinen selvitys, onko tämä pikavippijärjestelmä lainkaan tarpeellinen ja tarkoituksenmukainen, on erittäin kannatettava, ja toivon, että tähän myös ryhdytään välittömästi. Ja tästä, mistä edustaja Ihalainen kysyi ihan perustellusti, että mikä on perintätoimistojen kytkös näihin pikavippifirmoihin, niin toivottavasti joku tähän nyt tarttuu ja tekee selvitystyön.

15.07 Mikko Savola kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä pikavippilainsäädäntö on tavalla tai toisella ollut tässä omallakin parlamentaarisella urallani usean kerran esillä tässä salissa ja lainsäädännössä — useita lakialoitteita, mitä itsekin olen allekirjoittanut, ja useita vetoamuksia, useita yrityksiä, onneksi jopa käytännön toimenpiteitäkin siihen, että on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

kiristyskiä saatu muun muassa markkinointiin liittyen viime vaalikaudella. Ja nyt tietysti tämä mietintö, mikä talousvaliokunnalta tähän asiaan liittyy, on tullut — ja yksimielinen semmoinen, korostan — niin että tarvetta kiristyksille on.

On hyvä, että näitä pelisääntöjä luodaan, niitä kiristetään, mutta olen aivan samaa mieltä edellisten puhujien kanssa siinä, että työ on edelleen kesken. Pikavippejä on liian helppo ottaa, ja ne ihmiset, jotka pikavippejä ottavat, ovat niitä, jotka ovat talousongelmissa yleensä jo valmiiksi. Se on tavallaan se epätoivon huuto siitä, että rahoitusta halutaan itselle saada, ja tavallaan nämä henkilöt, jotka niitä ottavat, ovat maksuongelmissa monella tapaa. Ehkä myös ajattelemattomuutta on siinä joukossa: kun on helppo saada rahaa, niin ei mietitä siinä vaiheessa sitä takaisinmaksua.

Mutta mitä sitten pitäisi tehdä? Lainsäädäntö on tietysti tämä, joka luo raameja sille, ja korkokatto määritellään tämän lainsäädännön myötä 20 prosenttiin ja niin edelleen. Mutta kyllä minä peräänkuuluttaisin, kuinka me pystymme sitä ihmisten omaa vastuuta, omaa tietoisuutta lisäämään, sitä omaa raha-asiain hallintaa, kuinka me saamme ihmisille iskostettua sitä, että euroja pitäisi joskus myös säästää sinne sukanvarteen, ennakoida sitä omaa taloutta, että ei eletä pelkästään tässä ja nyt, oikeastaan sen seuraavan kuukauden limitillä, mitä on mahdollisuus saada, ja kuinka ylipäättään sitä omaa taloutta, sitä kokonaisuutta, hallintaan saataisiin, että ne menot ja tulot kohtaisivat siinä omassa taloudessa. Sen takia onkin hyvä, että valiokunnan lausumaesityksissä ponsi 3 kiinnittää huomiota siihen, että kuluttajien velkaongelmien ehkäisyyn nyt sitten velvoitetaan, jähä tämä esitys läpi menee, seuraavaakin hallitusta toimiin. Se on äärimmäisen hyvä asia.

Toinen, minkä nostaisin esiin: Kyllähän ihmisiltä myös sitä viestiä tulee, että kyllä pankit ovat tiukkana rahahanojensa kanssa. Pankit ovat luotettavia velansaantilähteitä, mutta lainan saanti on monta kertaa vaikeaa, jollei sitä omaa takaajaa ole siellä tai niitä vakuuksia ei ole suoraan näyttää. Myös tämä on tietysti sitten osaltaan aiheuttanut sitä, että niille pikavippifirmoille on sitä kysyntää tullut.

Herra puhemies! Kannatan ihmisten yksilönvastuuta, mutta nämä markkinoinnin rajoitukset ja tämän [Puhemies koputtaa] lainsäädännön kehittämisen siihen suuntaan [Puhemies koputtaa] pistäisin kyllä vakavaan harkintaan.

15.10 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Vielä yksi havainto tästä mietinnöstä.

Tämä toisessa ponnassa todetaan: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi pikaisesti ulosoton suojaisuusjärjestelmän ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä velallisen maksukyvyn arvioinnissa huomioon otettavien velallisen välttämättömien elinkustannusten tason kehittämistarpeet ja valmistelee tarvittavat säädösmuutokset.” Velkajärjestelyissä oleva suojaisuus, ulosotossa oleva suojaisuus, eli se raha, joka elämiseen jätetään per kuukausi, on jo kauan sitten jäänyt jälkeen elinkustannusten noususta. Tämä ruokkii pikavipin ottamista. Sen sijaan, että menisi Takuusäätiön puoleen tai menisi velkaneuvontaan — välttyäkseen siltä häpeältä, että ei selviä tässä nykyisessä tilanteessa, vaikka on päässyt velkajärjestelyyn — otetaan näitä pikavippejä. Tästä liian pienestä suojaosuudesta on tullut sitten monelle velalliselle vielä tämmöinen viimeinen niitti, että kun oikein siellä sotkee asiansa, niin kaiken lisäksi vielä velkajärjestely raukeaa.

Kyllä vain peräänkuulutan sitä, että kun ihminen yrittää saada elämänsä kuntoon, missä yksityishenkilön velkajärjestely on hyvin merkittävä asia, samoin nämä Takuusäätiön luotot, joissa sitten yhtenä asiana on myös tämä velkaneuvonta, jonka joutuu ottamaan vas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

taan siinä, niin näitä pitäisi enemmän kehittää ja näihin rohkaista. Ja jos itse voisin päättää, niin kyllä melkein toteaisin, että palataan vanhaan järjestelmään, niin että luotot haetaan pankista ja siinä tehdään se taloudellisen kantokyvyn selvitys, jonka jokainen vastuullinen pankki tänä päivänä tekee, ihan pyytämättä, ilman lainsäädäntöä, eli jokainen pankki haluaa varmistua, että saa takaisin sen lainaamansa rahan. Pikavippiyritysten voitot taas ovat niin suuria, että siihen koko laskentamekanismiin liittyy se, että he ovat laskeneet, että näin ja näin monta luottoa voi jäädä maksamatta ja silti heillä menee hyvin. On hienoa, että tähän nyt puututaan, jälleen kerran sanon sen — olisi voinut vieläkin tiukemmin puuttua, mutta tämä on hyvä suunta. Ja nämä ponnet ovat erittäin harkittuja, ja kiitän siitä kyllä valiokuntaa.

15.13 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua tänään, ja aivan kuten valiokunnassa, niin myös täällä salissakin on nähty, että vaikka tämä laki on hyvä ja se on eteenpäin menoa, niin tämäkään ei riitä, vaan olennaista on se, että näihin ponsiin sisältyviä asioita todella viedään eteenpäin seuraavalla hallituskaudella ja että tätä säädöstyötä jatketaan ja selvitystyötä jatketaan. Ja kun tämä toimiala on tämmöinen, että se etsii aina uusia porsaanreikiä, joita se hyödyntää, niin lainsäätäjät ei voi ikinä levätä rauhassa, vaan aina pitää katsoa, mitä sääntelyä tarvitaan, jotta tämä epäterve pikavippibisnes ei rehottaisi.

Täällä on moni sanonut, että olisi voinut lasketa tätä korkokattoa alle 20:nkin jo. Itse olen myös samaa mieltä, mutta tässä on vähän se näkökulma, että kun hallitus tuo esityksen ja sitten jos olisi mennyt vielä alemmas, niin olisi ehkä pitänyt antaa uusi hallituksen esitys ja vaikutusarviot siinä. Eli tästäkin oli kyllä puhetta valiokunnassa, mutta tässä tullaan sitten ehkä tällaisiin huolellisen lainsäädännön reunaehtoihin tässä asiassa. Mutta toivottavasti sitä selvitetään ja jatketaan työtä ja lasketaan myös jatkossa sitä sallittua korkokattoa.

Yksi keino suitsia koko tätä pikavippibisnestä ja näitä epäterveitä kustannuksia, koko tätä epätervettä lainanantoa, olisi määritellä lainalle koko sen elinkaaren mittainen korko ja kustannuskatto. Eli sen sijaan, että katsotaan vuosikorkoa, niin katsotaan sen koko lainan elinkaaren korkokustannuksia ja määritellään niihin riittävän tiukka raja, koska nythän tässä on pelkona se, että kun tehdään rajoituksia tälle vuosikorolle ja vuosikustannuksille, niin pahimmassa tapauksessa käy niin, että nämä laina-ajat pitenevät ja jopa myönnettävät lainasummat kasvavat, että haetaan ikään kuin sillä laina-ajalla sitten sitä tuottoa, kun sitä ei yhden vuoden aikana pystytä hakemaan. Eli pitää todella olla hereillä ja seurata lainsäädännön vaikutuksia ja tarvittaessa todella säätää tämmöinen koko lainan elinkaaren mittainen absoluuttinen korko ja kustannuskatto.

Arvoisa puhemies! Tämä on tosi tärkeä yhteiskunnallinen asia, ja on hyvä, että koko eduskunta on tämän mission takana, että pikavippibisnestä suitsitaan, koska kyllähän tämä ylivelkaantuminen ja talous- ja velkaongelmat liittyvät myöskin työllisyystavoitteisiin, nämä liittyvät meidän nuorison syrjäytyneisyysongelmaan. Ylivelkaantuminen ja pikavippikierre voivat myös aiheuttaa kannustinloukkuja ja epätoivoa, ja sitä kautta hyvin laajoja yhteiskunnallisia vaikutuksia ja estää myös työllisyysasteen nostoa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 169/2018 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 230/2018 vp sisältyvien 1.-4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen lakialoitteisiin LA 51-58/2016 vp, 24/2018 vp sisältyvien lakiehdotusten hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.